

ei sõua pääsele lõrwas sammu pidada, muid sõlived tutust wäsidusele maha. Koolis(!)-raamatut lugejad, kes raamatu ühes Eiropa kaardi endale nöudnud, wõivad kaardi abiga teed ülesootida, kust sõalaevad purjetavad, kui nimetub lohtadeest Turgimaale ja muosta mere randa tabisid saada.

Senni kui nemad kaardilt teed otsivad, fallame meie sammud Londoni linna ja waatame seal, kuda üks osa ühled wõge parajalt teele hafab minema. Kestkõd on parajalt sääs; la Londoni linnas, kus uulitsad alati elust ja asjatalitamistest lühised, on sel ael turud ja uulitsad enamist inimestest tühjad; siin ja seal liigub lampide valges üks mees, ehk mõni naisterahwas, kelle töö pääsele paistet ei saali. Ühel suremal linna platsil näitab täna öösel luguteisite; siin lühiseb rohvast kui spesiga peret läbi öö, ja mida ligemale hommiku soit sõuab, seda pakkemabs kasvab rahva pesa. Suurem osa neist on lapsed ja naised, oga ja noori tütarlapsi leitalse nende bulgas ja lauas bulk mehi. Nende wiha fannatuuse vilus leetab läbi öö tündimata funni hommikuni, ehk kül öö sulm ja laste rõsine on. Mis neid inimesi täna öösel sängides tõlja ojanud, et sedagi publikumise peale ei mötle? — Ükste särde-wägi pidi varahommikul sell neli Turgimaale sii teele minema. Sõamehed olid noisi, armukesi ja sugulasi palunud, kess öö jälgil seie tulla, ei labkumisel wiimist korda veel jumalaga jäta. Ago Inglis sõameesite teelminek on hoopis teistviisi kui wene sõa wääl, mis — olgo öö ehk vääw — igaüks, nii hästi ülem kui olem, seatus paigas valmis on. Inglis sõowääd teelminiku tollitusid wiimatasid mehi hommiko sell lahelsani. Seal vast tulivad pilad, tugewa sehaga punase suue mehed, lõrge karunahlae fübarate ja hülgawa valge rihmadega, mis riisti rinnul punase kuubede üle joostid. Sõameestel oli mitmes sobas waerwa vallust rahwa bulgast läbi peasta. Siin tungis üks ema, laps jüles, teine suurem täa lõrwas, seal jälle tütarlaps ja mees minijate ligemalle, kellest üks naist ja last, teine ema, õde ja

armukest, kolmas sobra ja sugulast rindade vasta pigistas, senni kui mõned teised otsekui salamohii ella armukesele kät pakusid, kellest nemad praego — wõis olla — ehk wiimist korda labkusid. Kui suba minijal mitu, siis on sõtta minijal mitukümed tuult jala all. — Siin langevad leinapisarad walge rihmade, seal punase kuubede peale, ja siis „Jumaloga, Jumaloga!“ kõlas igalt poost. Trummid ja viled liirutosid minema, mehed pidid läsu sunnituse rutama. Tulinne sõamehe igatsus tulewa wabwa tegude peale sahutas labkumise kurvastust ja farasias südameid, sellepäast ei wõdnud, kui rügement forralisel sammul edasi töötas, kuslil sügawamaid labkumise-leina jälgi nende silmas näha, aga naiste ja laste kaebliku nutufisa ei joudnud trummiide parin logonist waigistada. — Auuronankrid wiisid sõamebed rutust sadamasse, kus valmistasid laevad neid suba ootasid.

Siit nukralt labkumise tunist ei roaisti ma enam lugesaid sõdalarasse tagasi wia, kelle soledusest ülemal juba mõnda futuetasini. Paremine suulutan siin töödmamaid sõnumid ja rõgin tüslikestest, mis ligemisse ormostust, riistiusu lühutesel, usule elavutuseks, tegudes üles on nätnud. Seda, mis valusa sõajälgede füstituteseks, haawatud ja hagedesse tulufs wiimisel sõa ael arm on ilmutanud, ei tohi meie unustuse fäite alla jätta. — Mõnda läksid, kui labingi wäljal rohkest haawatud ja haigeid walu piinatusel olid, esiteks Inglismaalt, mõned suurisugu, nõukad ja koolitud naised ja tütarlapsed armusunnituse Turgimaale, hädalisti wendi rawitsema, nende märasid haawu puhaastoma ja iga-pääw uesti finni siduma. Nende bulgas üks riikas noor preisi, nimega Rihtingale, kes seda mõted omas südames üleswõtnud, paljo waejemaid oma lulu peale teele tollitanud ja iljemine kui üks halastaja ingel wäsimata ja tündimata teistele eeskujuks sai. Mõnda läks iljemine meie Weneriigist, Suurvalgustina Helen a Pawlowa kutsumi ja lulu peale paljo helduse ja halastuse meezel naiste rahvast Sewastopolli linna laatsarettideesse arvestidelle abiis